

INSTEAD OF SLEEPING

ONTDEK DE ONZICHTBARE
DIVERSITEIT VAN
NACHTVLINDERS

×

HANDLEIDING
NACHTVLINDERTELLER

OpUnDi Genk

EMBRACED BY

LA B IO
MISTA

koen
VANMECHELEN

“ER IS MEER NATUUR ONDER ONS DAN WE WILLEN OF KUNNEN ZIEN. NACHTVLINDERS ZIJN HIERVOOR DE PERFECTE METAFOOR.”

- Koen Vanmechelen

Met deze nachtvlinderteller schijn jij mee een licht op de prachtige diversiteit en schoonheid van nachtvlinders die anders in de duisternis verborgen blijft.

Fijn dat jij mee met ons de biodiversiteit in beeld brengt!

In België leven ca. 2500 soorten nachtvlinders. Dat is best een groot aandeel van onze totale biodiversiteit. Eén op 15 diersoorten in ons land is dus een nachtvlinder. Elk jaar wordt wel een nieuwe soort gevonden: door de klimaatverandering, maar ook omdat steeds meer mensen gecharmeerd worden door de geweldige diversiteit en schoonheid van nachtvlinders.

Klaar om de onbekende diversiteit ook in jouw tuin te ontdekken?

Veel succes!
Team LABIOMISTA

NACHTVLINDER TELLER

Deze nachtvlinderteller is een 'Skinnerval'; nachtvlinders (motten) worden aangetrokken door UV-licht, en via een trechter komen ze terecht in de kist. Net als alle andere insecten zijn vlinders koudbloedige dieren. Dit betekent dat hun lichaamstemperatuur niet 37°C is zoals bij ons, maar afhankelijk is van de temperatuur van de omgeving. Ze hebben de warmte van de zon nodig om te kunnen vliegen. 's Nachts slapen de nachtvlinders in de kist en pas als het warm wordt, worden ze terug actief. In de vroege ochtend kan je ze dus rustig bekijken, fotograferen en weer vrijlaten.

HOE STEL JE DE TELLER OP

Stap 1

Zet de teller op een vlakke ondergrond op het witte laken. Vele nachtvlinders zullen naast de teller terecht komen en zijn zo makkelijk te vinden in de ochtend. Haal vervolgens al het materiaal uit de bak.

Stap 2

Plaats de twee smalle plexiglasen latjes in de korte, rechtopstaande gleufjes (zie detailfoto). Dit vormt de centrale opening waardoor de vlinders naar binnen vliegen. Om beide uiteinden van de latjes in de gleufjes te plaatsen kan je ze voorzichtig een beetje buigen.

Stap 3

Plaats eierkartons tegen de binnenwanden van de teller. Je kan ook aan de buitenkant van de bak enkele grote eierkartons rechtop plaatsen. De vlinders zullen hier 's nachts op/in slapen.

Stap 4

Plaats het houten latje met de socket in de daarvoor voorziene openingen. Het grijze bakje dat aan de kabel vasthangt is een voorschakelapparaat, leg dit buiten de bak. Opgelet, dit bakje wordt zeer warm! Draai de lamp vervolgens voorzichtig in het socket.

Stap 5

Plaats de grote plexiglasen platen in de lange, schuin oplopende gleuven.

De teller is nu klaar! De stekker kan in het stopcontact! Zorg dat deze aansluiting veilig gebeurt en zeker ook regenbestendig is.

PRAKTISCHE INFO

WANNEER STEL JE DE LAMP OP?

Zet je lamp aan tussen zonsondergang en zonsopkomst. Probeer zo snel mogelijk na zonsopkomst met de waarneming te starten. Hoe laat de zon opkomt en ondergaat, kan je opzoeken op internet. Kies de beste nacht uit voor het plaatsen van de teller. Hoewel onder alle weersomstandigheden vlinders gevangen kunnen worden, zijn de beste vlindernachten vaak nachten met:

— Een relatief hoge minimumtemperatuur. Het heeft nauwelijks zin om de val te plaatsen bij een temperatuur lager dan 8 °C.

— Weinig wind. Als de wind harder is dan 4 Beaufort vliegen er vaak maar weinig vlinders rond.

— Droog weer. Hoewel bij lichte regen of motregen de vangsten goed kunnen zijn, zorgt veel regen vaak voor weinig vlinders. Daar komt bij dat de lamp niet goed tegen regen kan. Het doorzichtig plexiglas plaatje boven de lamp beschermt wel wat tegen lichte regen.

— Weinig maan. Hoe minder maanlicht hoe beter.

Goed nachtvlinderweer is met andere woorden bewolkt, warm en broeierig. Dit levert vaak de beste resultaten.

IN DE OCHTEND...

Als alles goed gaat zitten er in de ochtend vele tientallen of honderden nachtvinders in de teller. Bij het eerste licht zullen vele vlinders in de kist onrustig worden en proberen te ontsnappen. Inspecteer de teller daarom zo vroeg mogelijk, idealiter net voor zonsopgang. Bekijk eerst de buitenkant van de bak en de omgeving, daarna kan je voorzichtig één plexiplaat openschuiven. Doe dit rustig want nachtvinders worden snel opgeschrikt en kunnen dan ontsnappen. Haal het karton voorzichtig uit de val, schuif de plexiplaat terug in de geleiders (of leg ze OP de geleiders) zodat de vlinders in de val niet kunnen ontsnappen. Bekijk dan het karton aan beide zijden, en neem foto's. Dit proces herhaal je tot alle eierkartons en ook de binnenzijde van de val geïnspecteerd zijn.

Let op: er zijn heel veel soorten nachtvinders, en veel soorten lijken op elkaar. Het is nuttig om bij inventarisaties van ELKE nachtvinder een foto te nemen, ook de kleintjes want die tellen even goed mee (en ze zijn vaak ontzettend mooi gekleurd).

Laat de nachtvinders in de ochtend terug vrij. De meeste nachtvinders die na het inspecteren van de eierkartons nog op de kartons of in en rond de teller zitten zullen niet meteen wegvliegen. Schud de kartons daarom uit in de beplanting. Ook daar zullen ze meestal blijven zitten tot in de avond, dus zorg dat het een beschutte plek is waar ze niet meteen ten prooi vallen aan katten of vogels.

TIPS VOOR GEBRUIK

- De lamp is een kwikdamplamp (HPL) 125W. Deze straalt iets meer UV-licht uit dan een klassieke lamp, insecten worden sterker aangetrokken door dit licht. De lamp is onschadelijk tenzij ze stuk gaat, wees dus voorzichtig. Een kapotte lamp hoort thuis bij het Klein Gevaarlijk Afval (KGA).

Let op: Kijk niet te lang rechtstreeks in de lamp. Hanteer een hete lamp ook niet met de hand, laat deze eerst afkoelen na gebruik.

- Zet de teller zo ver mogelijk van straatverlichting.
- Als het licht van de lamp langs alle kanten kan schijnen, verhoog je de kans dat nachtvlinders aangetrokken worden door de lichtbundel. Door de teller tegen een muur of boomstam (of zelfs in hele dichte beplanting) te plaatsen kan het licht niet breed uitschijnen.
- Plaats de teller op een plek waar in de ochtend geen zonlicht komt. Zonlicht zal de bak opwarmen, met onrustige of dode nachtvlinders tot gevolg.
- De lamp werkt enkel indien er zich tussen de stroombron en de lamp een voorschakelapparaat bevindt. Dit apparaat zit in het grijze bakje. Gebruik de lamp dus enkel in de teller!
- Als de lamp brandt, wordt ze net als gloeilampen warm. Het is te vermijden dat er dan druppels op de lamp terecht komen, omdat het glas dan kan springen of barsten. Daarom staat er ook een dakje gemonteerd boven de lamp. Het is veiliger om de lamp niet aan te steken wanneer er veel of hevige regen is voorspeld.
- Het voorschakelapparaat wordt zeer warm. Verwijder het niet van het plankje.
- Vlinders zijn kwetsbaar. Neem ze nooit vast bij de vleugels.
- Verplaats de teller nooit met een brandende lamp.
- Katten en vlinders gaan niet goed samen. Katten -ook de lieve huiskatten- vinden het geweldig om met nachtvlinders te spelen en kunnen de hele nacht rond de teller blijven jagen. Meestal eten ze de vlinders ook op. Zorg dus dat er geen katten bij de teller kunnen.
- De lamp wordt via het voorschakelapparaat aangesloten op het electriciteitsnetwerk. Meestal zal dat gebeuren via een verlengkabel. Let er op dat de aansluiting veilig gebeurt en zeker ook regenbestendig.
- Vervoer de teller op een stabiele en schokdempende ondergrond.
- Lever de teller terug in bij het onthaal van LABIOMISTA tijdens de openingsuren. Zorg dat je alle onderdelen terug in de kist steekt.

TIPS VOOR BENOEMEN VAN NACHTVLINDERS

Er zijn veel soorten nachtvinders die soms erg op elkaar lijken. Gelukkig zijn er handige hulpmiddelen om in die uitgebreide soortenrijkdom je weg te vinden:

- De app [ObsIdentify](#) is gratis en werkt zowel voor android als iOS-toestellen. Met deze eenvoudige app neem je een foto en wordt de vlinder met één druk op de knop geïdentificeerd. De app is verbazingwekkend goed in het determineren van nachtvinders maar is echter niet feilloos. Hoe slechter de foto is, hoe onjuister het resultaat van de app. Probeer een scherpe foto te nemen en vergeet zeker niet de foto bij te snijden (croppen): zo staat de vlinder voldoende groot op de foto. In de app is een cropfunctie voorzien.
- De bovengenoemde app is bovendien gekoppeld aan de website www.waarnemingen.be. Dat is een online natuurdatabank van Natuurpunt waarin de opgeladen foto's terechtkomen. Op de website is er ook een invoerscherm waarin je zelf foto's kan uploaden. Dat is handig wanneer je bijv. jouw foto's niet met de smartphone maar met een fototoestel genomen hebt. Experts achter de schermen kijken mee of de namen bij de vlinderfoto's wel kloppen. Als er bij jouw waarneming een groen vinkje verschijnt, is de waarneming nagekeken en bevestigd door een kenner.

Door jouw foto's via de app te bewaren of up te loaden via de website lever je een bijdrage aan het verspreidingsonderzoek naar nachtvinders in Vlaanderen. Op die manier weten we welke soorten er waar in Vlaanderen voorkomen en of ze toe- of afnemen.

Alvast bedankt om ook jouw data te delen zodat onze kennis over de biodiversiteit vergroot.

Wil je jouw foto's ook tonen aan anderen? Op Facebook kan je daarvoor terecht in de groep 'Nachtvlinders in België'.

Post je foto's op social media? Gebruik dan onze hashtags; #opundiGenk #insteadofsleeping @labiomista.

Ontdek meer over

INSTEAD OF SLEEPING

op www.labiomista.be

WIL JE NOG MEER WETEN?

Wij tippen deze boeken:

Nachtvlinders
(Paul Warring en Martin Townsend)

Field Guide to the Micro moths
(Phil Sterling and Mark Parsons)

Het nachtvlinderboek
(Jeroen Voogd)

Het orakel van de bosnimf.
Van vlinders en mensen
(Hans Van Dyck)